

OTORİTER TUTUM

Çocuğunu, belirli bir ideal peşinde ve belirli kalıplar içinde, adeta küçük bir yetişkin yapma çabasıyla yetiştirmeye çalışan anne babalardır. Bütün kontrol anne ve babadadır. Çoğunlukla anlayışsız, hoşgörüsüz, katı ve baskıcı bir tutum içindedirler. Çocuğun davranışları katı standartlarla değerlendirilir, hata ve yanlış yapma hakkı yoktur. Çocuktan kurallara sorgulamadan uyması beklenir, evde her şey kurallara ve saatlere bağlıdır. Bu tür ailelerde büyüyen çocuklardan başarı beklemek yanlış olur. Çocuk anne babanın kurallarını yerine getirme çabasında olduğu için kendini ifade edemez. Ailenin belirlediği kurallar ve sınırlar içinde çocuklarını kendine özgü yapıları adeta yok sayılır.

OTORİTER BİR AİLEDE YETİŞEN ÇOCUKLARIN ÖZELLİKLERİ:

- ▶ Stresli, tedirgin çocuklardır.
- ▶ Kendine olan güveni hemen hemen yok gibidir.
- ▶ "Sessiz çekingen başkalarının etkisinde kolayca kalabilen çocuklardır.
- ▶ Sürekli eleştirildiği için aşağılık duygusu geliştirebilirler.
- ▶ Dıştan denetimlidirler. Kendi başlarına karar veremezler dışardan birilerinin onu yönlendirmesini beklerler.
- ▶ Tam tersi çocuk isyankâr da olabilir.

SERBEST ANNE—BABA TUTUMLARI

Anne—babanın çocuğa egemen olma ve onun üzerinde baskı kurma eğilimi yerine, çocuğun başına buyruk yetişmesi, dilediğinde davranması ve çocuğun üzerinde aile denetiminin olmaması durumudur. Çocuğun aşırı hareket ve davranış serbestliği vardır. Kendisine ve çevresine zarar verebilecek davranışlarda bile denetimden uzaktır, aile müdahale etmez. Aile doğruyu ve yanlış çocuğunun yaparak yaşayarak öğrenmesini ister, çocuğa neyi yapması veya neyi yapmaması konusunda bilgi verilmez.

Aile içinde çocuğun hakları sınırsızdır. Çocuğun nerede duracağı belirlenmemiştir. Böyle anne—babalar hoşgörülü tutumlarından kolay kolay ayrılmak istemezler. Çünkü çocuğa dilediğini vermenin ona karşı koymaktan daha kolay olduğu düşüncesini kendilerine yerleştirmişlerdir. Çocuğu en kolay metotla büyütmedirler. Bırak ver de ağlamasın", "siz hiç çocuk olmadınız mı? " gibi söylemlere sahiptirler. Bu tip anne—babalar kendi yaşamadıklarını çocuklarının yaşamasını isterler.

SERBEST TUTUMLA YETİŞEN ÇOCUKLARIN ÖZELLİKLERİ:

- ▶ Devamlı birlerinden hizmet beklerler.
- ▶ Her isteklerinin yapılmasını beklerler.
- ▶ Okuldaki kurallarla karşı karşıya kaldıklarında hayal kırıklığına uğrurlar. Diğerlerinin dikkatini çekmeye çalışırlar.
- ▶ Bencil ve saygısızdırlar.
- ▶ İstekleri buyruk niteliği taşımaktadır.
- ▶ Toplumun vermediği hakları kendilerine tanımaya çalışırlar.

İLGİSİZ VE KAYITSIZ ANNE BABA TUTUMLARI

Çocuğun davranışları karşısında ilgisiz ve vurdumduymaz davranışlar sergileyen anne—babalardır. Bu tip aileler için çocuğun varlığı ile yokluğu belli değildir. Bu gruba giren anne babalar genellikle hoşgörü ile boş vermeyi birbirine karıştırmaktadırlar. Çocuk anne babayı rahatsız etmediği müddetçe, çocukla ilgili problem yoktur, eğer çocuk anne babayı rahatsız ederse o zaman çocuk ile ilgili gündem oluşur. Bu gündem daha çok şikâyetlerle doludur.

İLGİSİZ KAYITSIZ TUTUMLA YETİŞEN ÇOCUKLARIN ÖZELLİKLERİ:

- ▶ Çocuk dikkat çekmek için etrafına zarar verebilirler.
- ▶ İnsanlarla ilişki kuramaması sonucu sosyal gelişiminde gecikme ve saldırganlık sergileyebilirler.
- ▶ Sözlü iletişim yetersizliğinden dolayı dil gelişiminde gecikme, konuşma bozuklukları ortaya çıkabilir.
- ▶ Öz güven sorunu yaşarlar.
- ▶ Hayattan ve kendisinden beklentileri olmaz.

AŞIRI KORUYUCU ANNE—BABA TUTUMLARI

Bu tip ailelerde çocuğa gereğinden çok özen gösterirler. Koruyucu tutum daha çok anne ve çocuk arasında gözlenir. Her türlü karan çocuk yerine aile alır. Geç kavuşulan, aşırı istenilen, tek çocuk, tek erkek veya kız çocuk gibi çocuklar genellikle abartılmış sevginin odak noktası olurlar. Bu tip anne—babalar çocuklarını el bebek gül bebek büyütürler. Âdeta kucaktan yere indirmezler.

Genellikle bu tür çocuklar erken konuşup geç yürürler. Aile tarafından çocuğun her çağrısına cevap verilir. Bu tip aileler çocuklarının üzerlerine titrerler. Çocuğa zarar gelebilecek ortamlardan kaçınırlar. Açılmasın, üşümesin, terlemesin, hasta olmasın, yorulup incinmesin, mîkrop kapmasın diye aile üyeleri ellerinden gelen tüm gayretli gösterir. Çocuk âdeta bir cam fanus içinde büyütülür.

KORUCU TUTUMLA YETİŞEN ÇOCUKLARIN ÖZELLİKLERİ:

- ▶ Aşırı bağımlı, özgüveni gelişmemiş çocuklardır.
- ▶ Sosyal gelişimi zedelenir; okul başlangıcına uyumda çok güçlük yaşarlar.
- ▶ Toplum tarafından kabulleri zorlaşır.
- ▶ Kendini gruba kabul ettirmek için isyankâr olabilirler.
- ▶ Tek başına kararlar alamazlar.

GÜVEN VERİCİ, DESTEKLEYİCİ AİLE TUTUMLARI

Güven verici, aile tutumunda çocuklara karşı hoşgörü ve destekleme vardır. Anne baba çocuğunu olduğu gibi kabul edip destekler. Çocuklarına karşı sevgi doludurlar. Çocuğun ilgilerini, yeteneklerini göz önünde tutarak, yeteneklerini gerçekleştirebileceği ortamlar hazırlarlar. Anne baba birbirlerine ve çocuğa olan duygularında açık davranır. Aile içinde güven ve şeffaflık vardır. Problemlerle nasıl baş edebileceğini birlikte araştıran, huzurlu bir aile ortamı vardır. Anne babalar çocuklarına karşı hoşgörüldürler, onları desteklerler, çocuklarıyla ilgili kararlar alırken seçenekler sunarlar, çocuğun seçtiği davranıştan ders almasına izin verirler. Böyle bir ailede, evde ve toplumdaki kuralların sınırları bellidir. Çocuk neyi nerede yapacağını veya yapmayacağını bilir. Evde uygulanacak kuralları çocuklarıyla birlikte belirlerler ve bu kurallara herkes uyar. Anne ve baba çocuğa davranışlarıyla iyi bir modeldir. Çocuklarından görmek istemedikleri davranışı kendileri de yapmazlar. Çocuk belirli sınırlar içinde özgürdür. Çocuğa şiddet ve duygusal yaptırım gücü yerine, anlatarak ikna etmeye çalışırlar. Eğer aile ortamı çocuğa kendi benliğini, kimliğini duygu ve düşüncelerini anlatma özgürlüğü veriyorsa çocuk sağlıklı biçimde olgunlaşır yüzden bu aile tutumu ideal ve olması gereken sağlıklı aile modelini temsil eder.

GÜVEN VERİCİ, DESTEKLEYİCİ AİLELERDE YETİŞEN ÇOCUKLARIN ÖZELLİKLERİ:

- ▶ Sosyalleşmiş, işbirliğine giren çocuklardır.
- ▶ Arkadaş canlısı ve duygusaldırlar.
- ▶ Sosyal açıdan dengeli ve mutlu bireylerdir.
- ▶ Özgüvenleri yüksektir, sorumluluk sahibidirlar.
- ▶ Kendine ve başkalarına güvenir.
- ▶ Yaratıcı ve bağımsızdır.
- ▶ Kurallara ve otoriteye saygı duyar.

PSİKOLOJİK DANIŞMA VE REHBERLİK SERVİSİ

ANNE — BABA TUTUMLARI

Anne ve babalar çocukları için en doğru olanı yapmak ve çocuklarının gelişime katkıda bulunmak isterler. Ancak anne ve babanın doğruları ve çocukları için yaptıkları, çocuklar için her zaman doğru ve iyi olmayabilir. Her anne ve babanın doğruları birbirinden farklı olduğundan çocuklara karşı tutum ve davranışları da farklı farklıdır.

Çocuğunun kişiliğinin temel taşlarının oluştuğu okul öncesi dönemde ailenin çocuğa karşı olan tutum ve davranışları çok büyük önem taşımaktadır. Ayrıca anne ve babanın sadece çocuğa karşı değil, birbirine karşı davranışları da çocuğun dış dünya ile kuracağı ilişki için bir model oluşturmaktadır. Ana-babanın tutumu gelişmekte olan çocuğa model olur ve çocuk gördüğü bu modeli taklit ederek ve bu davranışları özümseyerek kişiliğini yavaş yavaş oluşturmaya başlar. Bu sebeple ebeveynlerin çocuklarından beledikleri davranış modeline uygun davranışları gerekmektedir.

